

**ВАЗОРАТИ ФАН ВА ИННОВАТСИЯҲО, ТАЪЛИМИ ОЛИИ РЕСПУБЛИКАИ
ЎЗБЕКИСТОН
ДОНИШКАДАИ СОҲИБКОРӢ ВА ОМУЎЗГОРИИ ДЕНОВ**

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Декани факултети педагогика
_____ Р.В. Саломова
«__» _____ 2026

Маданияти нутқи муаллими синфҳои ибтидоӣ

барои ихтисоси «Таҳсилоти ибтидоӣ»

(шакли таълим - рӯзона)

3-курс

Соҳаи дониш:	100 000 – Таълим
Соҳаи таълим:	110000 – Таълим
Курси омӯзишӣ:	60110400 - Таълими ибтидоӣ

Дехнав– 2026

Дастури таълимии мазкур бо протоколи чаласаи №__ Шӯрои факултети педагогика аз ____ соли 2026 тасдиқ карда шудааст.

Дастури таълимии мазкур аз ҷониби кафедраи методикаи таълими ибтидоии Донишқадаи соҳибкорӣ ва педагогикаи Денов (протоколи маҷлиси кафедра таҳти рақами __ аз __ июни соли 2026) пешниҳод гардидааст.

Мураттиб: С.Розиқова, М.Раҳмонова- муаллимаи кафедраи таълими ибтидоӣ.

Муқарризон: Ғ. Раҳимкулов - доктори фалсафа (РШ), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои хориҷии ДЦ Самарканд

С.Мачидова. доктори фалсафа (РШ), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои хориҷии ДЦ Самарканд

1.	Маълумоти илмӣ								
Коди мавзӯъ/модул BSTTNM13409		Соли таҳсил 2026/ 2027	Семестр 5			ECTS – Кредитҳо 4			
Навъи мавзӯъ/модул Ҳатмӣ		Забони таълим Тоҷикӣ	Рақами силсилавӣ дар барномаи таълимӣ 60010400-1.12			Соатҳои дарсии ҳафтаина 4			
Номи илм Маданияти нутқи муаллими синфҳои ибтидоӣ		Бори умумӣ (соат)	120 соат дарсҳои синфӣ, аз ҷумла:			Омӯзиш и мустақилона	Қорҳои курсӣ		
			Семест	Маълумот а	Амал ӣ			Устохона	
			120	V	30	30	-	60	-
				VI	-	-	-	-	-

2.	Мундариҷаи илм
	Ҳадафи таълими фанни «Маданияти нутқи муаллими синфҳои ибтидоӣ» ба муттаҳассисони соҳаи забон ва адабиёти тоҷик оиди усулҳо, роҳу равиши таълими забони модарӣ дар мактабҳои миёна маълумот додан аст. Маданияти нутк, мавзӯи маданияти нутк, нутқи ботинӣ, нутқи берунӣ, нутқи дахонӣ ва хаттӣ, маданияти нутк, забоншиносӣ, мантӣ, психология, эстетика, фалсафа. Вазифаҳои фаннӣ - Фанни «Маданияти нутқи муаллими синфҳои ибтидоӣ» дар семестри якуми барои курси якуми ихтисосҳои барои омӯзиш пешниҳод мешавад. Дастури қорӣ дар ҳолати тағйирёбии Стандарти давлатии таълим ва нақшаи таълим дигаргун карда мешавад.

3.	Донишҳои асосӣ барои аз худ кардани илм
1.	Бо воситаи китобхонаҳои дидактики илми хонандахоро зиёд намудан
2.	Фалсафа
3.	Таълимӣ қорҳо методология
4.	Назари забоншиносӣ

4.	Натиҷаҳои омӯзишӣ (LE)
Бо дониш	
ТН1	Саводхонии имловӣ ва пунктуатсияи дар синфҳои ибтидоӣ бо фанҳои педагогика, психология, методикаи таълими адабиёт, услубшиносӣ, адабиётшиносӣ, ҷамъиятшиносӣ, фалсафа, таърих тадрис мегардад.
ТН2	Ҳангоми дарс истифода бурдани алоқаи мобилӣ ва дигар таҷҳизоти электронӣ ба ғайр аз мақсадҳои таълимӣ манъ аст.

ТН3	Аъзоҳои пайрави ҷумла. Муайянкунанда. Ифодаи муайянкунанда бо сифати феълӣ. Баёния. Пуркунандаи бевосита. Пуркунандаи бавосита..
Бо маҳорат	
ТН4	Дар бораи асарҳои шоиронӣ тоҷик сӯҳбат гузарондан. Муносибати тоҷатфарсо нисбат ба дигарон ва ақидаҳои гуногун лозим аст.
ТН5	Аъзоҳои пайрави ҷумла. Муайянкунанда. Ифодаи муайянкунанда бо сифати феълӣ. Баёния. Пуркунандаи бевосита. Пуркунандаи бавосита.
ТН6	Ифодаи муносибати замонӣ дар ҷумлаҳои мураккаби бепайвандаки паиҳам. Муносибати паиҳамзамонӣ
ТН7	Вазифаи таълими илм аз он иборат аст, ки ба донишҷӯён донишҳои назариявии тамоми соҳаҳои забони модарӣ дода , ба онҳо дар амал татбиқ кардан.

5.	Мундариҷа ва шакли таълими фаннӣ :	Соат
Маъруза (М) Семестри V		
М1	Намудҳои маданияти нутқ. Гуфтори шифоҳӣ ва хаттӣ	2
М2	Хусусиятҳои асосии фарҳанги нутқи тоҷикӣ. Дурустии сухан	2
М3	Хусусиятҳои асосии фарҳанги нутқи тоҷикӣ. Вазъият ва мантиқи сухан	2
М4	Хусусиятҳои асосии фарҳанги нутқи тоҷикӣ. Тозай ва баёни сухан	2
М5	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби илмӣ ва расмӣ.	2
М6	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби бадеӣ	2
М7	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби журналистӣ	2
М8	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби сӯҳбат	2
М9	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби динӣ.	2
М10	Меъёрҳои забони тоҷикӣ ва фарҳанги нутқ. Меъёри лексики	2
М11	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби илмӣ ва расмӣ.	2
М12	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби сӯҳбат	2
М13	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби динӣ	2
М14	Хусусиятҳои асосии фарҳанги нутқи тоҷикӣ. Дурустии сухан	2
М15	Меъёрҳои забони тоҷикӣ ва фарҳанги нутқ. Меъёри лексики	2
семестри V соат		30

	Амалӣ (А) Семестри V	
A1	Намудҳои маданияти нутқ. Гуфтори шифоӣ ва хаттӣ	2
A2	Хусусиятҳои асосии фарҳанги нутқи тоҷикӣ. Дурустии сухан	2
A3	Хусусиятҳои асосии фарҳанги нутқи тоҷикӣ. Вазъият ва мантиқи сухан	2
A4	Хусусиятҳои асосии фарҳанги нутқи тоҷикӣ. Тозай ва баёни сухан	2
A5	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби илмӣ ва расмӣ.	2
A6	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби бадеӣ	2
A7	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби журналистӣ	2
A8	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби сӯҳбат	2
A9	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби динӣ.	2
A10	Меъёрҳои забони тоҷикӣ ва фарҳанги нутқ. Меъёри лексики	2
A11	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби илмӣ ва расмӣ.	2
A12	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби сӯҳбат	2
A13	Услуби супориш ва маданияти нутқи забони тоҷикӣ. Услуби динӣ	2
A14	Хусусиятҳои асосии фарҳанги нутқи тоҷикӣ. Дурустии сухан	2
A15	Меъёрҳои забони тоҷикӣ ва фарҳанги нутқ. Меъёри лексики	2
	семестри IV соати умумӣ	
	Соли 3-юм Бино бар умумӣ амалӣ соат	30

Кори мустақили (ТМ) семестри V			
			Соати чудокардашуда
1	Омузиши бобҳо ва мавзӯҳои китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимӣ (агар онҳо пурра таъмин бошанд)	Материалро мустақилона меомузад ва фаҳмиши худро хаттӣ баён мекунад	
2	Кор бо системаҳои автоматии таълим ва назорат	Тайёр намудани слайд	6
3	Азҳуд кардани қисмҳои лексияҳо аз руи материалҳои пахншуда	Тайёр намудани слайд	6
4	Кор дар бобҳо ва мавзӯҳои гузашта шуда	Тадқиқи масъала, конспект намудан ва иҷрои вазифа	6
5	Таҳлили асарҳои бадеӣ аз нуктаи назари эстетикӣ-идеявӣ	Материалро мустақилона меомузад ва	6

		фаҳмиши худро хаттӣ баён мекунад	
6	Чуқур омӯхтани бобҳо ва мавзӯҳои алоҳидаи илм вобаста ба иҷрои корҳои илмӣ-тадқиқотии донишҷӯён	Тайёр намудани слайд	6
7	Муайян кардани камбудии нутқ дар матн	Слайд тайёр кардан	6
8	Муайян кардани ҳолатҳои вайроншавии фарҳанги нутқ.	Тадқиқи масъала, конспект намудан ва иҷрои вазифа	6
9	Муайян кардани калимаҳои хоси услуби гуфтор дар нутқ	Тадқиқи масъала, конспект намудан ва иҷрои вазифа	6
10	Маданияти нутқ ба таври илмӣ. Маданияти гуфтор бо услуби расмӣ. Услуби гуфтор ва маданияти нутқ	Тадқиқи масъала, конспект намудан ва иҷрои вазифа	6
	Ҷами соати кори мустақилона:		60

7.	Технологияҳо ва усулҳои таълимӣ
лексияҳо; намоиши слайд дар асоси технологияи компютерӣ. - омӯзиши амалӣ; бо усули лабораторӣ гузаронда мешавад — усулҳои пластикӣ; албомкаши - омӯзиши мисолҳои интерактивӣ; - дар гурӯҳҳо кор кардан; кластер - муаррифӣ кардан; - лоиҳаҳои инфиродӣ; - лоиҳаҳо барои кор ва ҳифзи гурӯҳҳо ва гурӯҳҳои хурд. ➤	

8.	Талабот барои гирифтани қарз аз ҷониби донишҷӯён
Азхудкунии пурраи мафҳумҳои назариявӣ ва методологии марбут ба илм, қобилияти дуруст инъикос кардани натиҷаҳои таҳлил, мушоҳидаи мустақилонаи равандҳои омӯхташуда ва иҷрои супоришу супоришҳои дар шаклҳои назорати ҷорӣ, фосилавӣ, санҷиши назоратии ниҳой ё пешниҳоди кори хаттӣ	

9.	Меъёрҳои арзёбии дониши донишҷӯён
а) 5 синф гирифтани барои донишҷӯӣ дониш сатҳ бояд ба саволҳои зерин посух диҳад: ✓ Илм моҳият ва мундариҷа пурра рӯшноӣ агар ӯ ба даст орад; ✓ Дар илм мавзӯҳо изҳорот дар анҷом додан илмӣ будан ва мантиқӣ ҳифзшуда, илмӣ хато ва ба ошуфтагӣ роҳ агар не;	

✓ Илм Бино бар мавзӯъ маводҳо назариявӣ ё амалӣ аҳамият агар шумо дар ин бора тасаввуроти равшан дошта бошед; ✓ Илм дар дохили мустақил озод фикрронӣ эҷодӣ қобилият зоҳиршавӣ кофӣ агар ӯ ба даст орад; ✓ Додашуда ба саволҳо равшан ва кӯтоҳ ҷавоб додан агар ӯ ба даст орад; ✓ Амалӣ омӯзиш равшан сифати хуб агар ӯ ин корро кунад ✓ Мустақил супоришҳо пурра ва равшан анҷомёфта агар; ✓ Ба илм дахлдор қонунҳо ва дигар меъёрӣ ва ҳуқуқӣ ҳуччатҳоро пурра аз худ кардааст; ✓ Ба илм дахлдор аз мавзӯҳо як Бино бар илмӣ мақола ё рисола агар он чоп шуда бошад; ✓ Илм Бино бар ҳулоса пурра шаклдор агар; ✓ Илм бино бар миёнарав ва ниҳой идорақунӣ худ сари вақт, баланд барои баҳогузори пешниҳод мекунад ;	б) 4 синф гирифтани барои донишҷӯӣ дониш сатҳ ба зерин бояд ҷавоб диҳад : ✓ Илм моҳият ва мундариҷа фаҳмида шудааст, дар илм мавзӯҳо изҳорот дар анҷом додан илмӣ будан ва мантиқӣ ба ошӯфтагӣ роҳ агар не; ✓ Илм мундариҷа амалӣ аҳамият фаҳмидашуда агар; ✓ Илм Бино бар додашуда вазифа ва супоришҳо омӯзиш барнома дар дохили агар ин тавр бошад; ✓ Илм Бино бар додашуда ба саволҳо рост ҷавоб агар ӯ тавонад ✓ Илм Бино бар ҳулоса пурра шаклдор агар; ✓ Илм Бино бар мустақил супоришҳо пурра анҷомёфта агар; ✓ Ба илм дахлдор қонунҳо ва дигар меъёрӣ ҳуччатҳо азхуд карда шудааст агар; ✓ Амалӣ омӯзиш супоришҳо Агар мумкин бошад
с) 3 синф (60-69) гирифтани барои донишҷӯӣ дониш сатҳ ба зерин бояд ҷавоб диҳад: ✓ Илм дар бораи генерал ба концепсия дорад агар; ✓ Дар илм мавзӯҳо танг дар доира равшан кардан, изҳорот дар анҷом додан баъзе нофаҳмиҳо иҷозат дода мешаванд; ✓ Изҳорот кардан равшан агар не; ✓ Илм Бино бар ба саволҳо пурасрор ва ошӯфта ҷавобҳо агар гирифта шавад; илм Бино бар матн пурра бетақаллуф агар ✓ Амалӣ омӯзиш супоришҳо қисман пурра Агар мумкин бошад	д) Баъдина дар ҳолатҳо донишҷӯӣ дониш сатҳ қаноатбахш 2 Хол (0-59)-ро бо чунин формулаҳо арзёбӣ кардан мумкин аст: ✓ Илм Бино бар ба омӯзиш омодагӣ нодида агар; ✓ Илм Бино бар ба омӯзиш доира не Чӣ хел ба ҳаёлот дорад агар не; ✓ Илм Бино бар матнҳо аз дигарон нусхабардорӣ гирифташуда ба таври назаррас агар истода бошад;

✓ Илм Бино бар дар матн чиддӣ хато ва ба ошуфтагӣ роҳ ҷойгиршуда агар;
✓ Ба илм доира додашуда ба саволҳо ҷавоб агар гирифта нашавад;
✓ Амалӣ омӯзиш супоришҳо пурра агар не
✓ Фанни агар ӯ намедонад.

Т/Р	Назорат	Меъёрҳое, ки бояд баррасӣ шаванд			Ҳоли гузариш
1	Назорати миёна 50 ҳол	НМ – 20 ҳол Он дар шакли «хатти» баҳогузорӣ гузаронида мешавад, ки аз 4 савол иборат, ҳар як савол 5- ҳолл			30 ҳолл
		Таълими мустақил – 30 ҳол Таълими мустақилона аз 6 қисм иборат буда, ҳар як қисмат алоҳида, ҷамъ 30 ҳол баҳогузори карда мешавад. Омӯзиши кори мустақилона аз 6 бахш иборат аст: Бахши 1: 15 ҳол; Бахши 2: 3 ҳол; Бахши 3: 3 ҳол; Бахши 4: 3 ҳол; Бахши 5: 3 ҳол; Бахши 6: 3 ҳол; Он дар маҷмӯъ бо 30 ҳол баҳогузорӣ мешавад.			
2	Назорати ниҳои	НН – 50 ҳол Назорати ҷамъбасти ӯ усули 25-тест гузаронида шуда, (ба ҳар як савол 2 бал) ба таври зайл баҳогузорӣ карда мешавад: ҳол,			30 ҳолл
		савол барои ҷавоб	Баллҳо барои 5 ҷавоб	Нишондиҳандаи маҳорат	
		23-25	50-45	аъло	
		18-22	44-35	хуб	
		15-17	34-30	каноатбахш	
		14-0	29-0	каноатманд нест	
Ҳоли умумӣ – 100 балл					60 ҳолл
Тартиби такроран дастурдиҳӣ ба донишҷӯёни дорони қарзҳои таълимӣ 1. Бозомӯзӣ дар шакли гурӯҳӣ. Ҳаҷми соатҳои ҷудошуда 40 фоизи соатҳои таълимии синфиро, ки барои ҳар як фан муқаррар гардидаанд, ташкил медиҳад. Мувофиқи ҷадвали дарсҳо, мавзӯҳои дар барнома пешбинишуда бо истифода аз усули шиддатнок (интенсивӣ) аз нав таълим дода мешаванд. 2. Таҳсили ислоҳии инфиродӣ. Барои ин мақсад соатҳои баробар ба 10%-и соатҳои таълимии синфӣ барои ҳар як фан ҷудо карда мешаванд. Донишҷӯён таҳти роҳбарии омӯзгор супоришҳои марбут ба мавзӯҳои барномаро мустақилона иҷро мекунанд.					

10.

1	Адабиёти асосӣ:
2	С.Самиева. Саводомузии забонӣ модарӣ-хониш ва методикаи таълими он.(забони модарӣ, қисми 1). Тирмиз, 2024.
3	С.Мачидова. Забонӣ адабии муосири тоҷик(Савтиёт). Самарканд 2020.
4	Ю.Азимов. Забонӣ адабии ҳозираи тоҷик (Лексикология). Бухоро, 2023.
5	С.Самиева, Ф.Ахадова. “Она тили дарсларида интерфаъл усуллардан фойдапаниш” (тоҷик тилида).-Термиз: Китоб нашр нашриёти. 2025
Адабиёти иловагӣ	
1	1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktabr “O‘zbekiston Respublikasi Oliy Ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5847-son Farmoni.
2	2. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston”, 2017.
3	3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016- yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariга bag‘ishlangan majlisidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti nutqi. // Xalq so‘zi gazetasi, 2017.16 yanvar, №11
4	4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 - yil 6 - noyabrdagi "O‘zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta’lim - tarbiya va ilm - fan sohalarini rivojlantirish chora tadbirlari to‘g‘risida" gi PF - 6108 - son farmoni.
5	5. O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida. // Xalq so‘zi gazetasi, 2017.16 yanvar, №11.
6	6. Лутфуллоев М. ва диг. Дарсҳои забони тоҷикӣ дар синфи 2. -Д., «Маориф» 2020.
7	7. Лутфуллоев М. Забони модарӣ дар синфи 1 –Д., «Ирфон» 2021.
Маълумот манбаҳо:	
1	http://www.edu.uz
2	http://www.uzedu.uz
3	http://www.gov.uz
4	www.pedagog.uz
5	www.tdpu.uz
6	www.ziynet.uz

Ҷонишини декан оид ба корҳои

таълим:

Мудири кафедра:

Аъзоёни гурӯҳи кории факултет:

Муаллимони фан:

Ш.Т.Боллиев

А.К.Хамидов

Ф.С.Сафаров

А.К.Нормуротова

С.Розиқова

М.Раҳмонова